

Redogörelse till riksdagen 2022/23:Europoll

Redogörelse för verksamheten inom den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europol och riksdagsdelegationens arbete under 2022

Till riksdagen

Delegationen till den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europol (JPSG) överlämnar härmed redogörelsen för sin verksamhet under 2022 till riksdagen. Redogörelsen är delegationens första för mandatperioden 2022–2026.

Efter år av anpassad verksamhet till följd av coronapandemin skedde under 2022 en successiv återgång till fysiska möten inom ramen för såväl JPSG som delegationen. Kontrollgruppens första möte under året genomfördes som en videokonferens medan höstens möte ägde rum i Europaparlamentet i Bryssel. Vid båda möten deltog ledamöter ur riksdagens JPSG-delegation.

Under året har kontrollgruppen bl.a. diskuterat konsekvenserna av kriget i Ukraina, Europols behandling av personuppgifter och genomförandet av den reviderade Europolförordning som började gälla i juni 2022. Den reviderade förordningen innebär ett antal nyheter för kontrollgruppens del, bl.a. i form av ett rådgivande forum för grundläggande rättigheter som gruppen ska inrätta.

Riksdagens JPSG-delegation har sammanträtt vid åtta tillfällen under året. Vid sammanträdena har delegationen diskuterat kontrollgruppens verksamhet och även förberedelserna inför det kommande ansvaret som medordförande för JPSG och det JPSG-möte riksdagen anordnar tillsammans med Europaparlamentet i Stockholm våren 2023. I kunskapspridande syfte anordnade delegationen i mars 2022 också ett seminarium i riksdagen på temat gränsöverskridande arbetssätt mot människohandel.

Den 11 oktober 2022 valde riksdagen fyra ledamöter och fyra suppleanter till JPSG-delegationen för mandatperioden 2022–2026. Den nya delegationen har framför allt diskuterat förberedelserna inför JPSG-mötet i riksdagen i mars

2023 men även det arbete som inletts med att se över kontrollgruppens arbetsordning för att inrätta ett rådgivande forum för grundläggande rättigheter.

Stockholm den 4 maj 2023

Adam Martinen
delegationsordförande

Livia Spada
delegationssekreterare

Innehållsförteckning

Till riksdagen.....	1
1 Europol.....	4
2 Den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europol.....	5
2.1 Den politiska övervakningen av Europol.....	5
2.2 Kontrollgruppens uppgifter.....	5
2.2.1 Kontrollgruppens arbetsordning.....	7
3 Huvuddragen i JPSG:s verksamhet 2022.....	9
4 Delegationens verksamhet 2022.....	10
4.1 Kontrollgruppens tionde möte den 28 februari 2022.....	11
4.1.1 Förberedande trojkamöte.....	13
4.2 Kontrollgruppens elfte möte den 24–25 oktober 2022.....	13
4.2.1 Förberedande trojkamöte.....	17
4.3 JPSG:s rådgivande forum för grundläggande rättigheter.....	17
5 Delegationens förberedelser inför Sveriges EU-ordförandeskap våren 2023.....	20
5.1 Utgångspunkter för delegationens förberedelser.....	20
5.2 Den avgående delegationens förberedelser.....	21
5.3 Delegationens förberedelser från oktober 2022.....	23
<i>Bilagor</i>	
Riksdagens JPSG-delegation 2022.....	25
Delegationens skriftliga frågor till Europol och svar från Europol under 2022.....	26
Delegationens brev till JPSG:s medordförande om det rådgivande forumet för grundläggande rättigheter.....	35

1 Europol

Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol) inledde sin verksamhet i slutet av 1990-talet med grund i Europolkonventionen. Sverige tillträdde denna konvention 1997.

Europolkonventionen ersattes 2009 av ett rådsbeslut, och Europol ombildades då till en EU-myndighet. Med grund i Lissabonfördraget antogs sedermera 2016 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/794, den s.k. Europolförordningen, som ersatte rådsbeslutet om Europol från 2009. Förordningen tillämpas fr.o.m. den 1 maj 2017. Den 28 juni 2022 trädde en reviderad Europolförordning i kraft.

Europolns målsättning är att stödja och stärka medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheters insatser och ömsesidiga samarbete för att förebygga och bekämpa allvarlig brottslighet som berör två eller flera medlemsstater, terrorism och former av brottslighet som påverkar ett gemensamt intresse som omfattas av EU:s politik. Verksamheten består bl.a. i att

- samla in, lagra, behandla, analysera och utbyta information
- samordna, organisera och genomföra utredningar och operativa insatser
- förse medlemsstaterna med information och analytiskt stöd
- utarbeta hotbilda-bedömningar
- tillhandahålla specialiserad utbildning.

2 Den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europol

2.1 Den politiska övervakningen av Europol

I december 2009 trädde Lissabonfördraget i kraft. Genom Lissabonfördraget infördes bestämmelser (artikel 12 c och f) i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) om att de nationella parlamenten aktivt bidrar till en väl fungerande union, bl.a. genom att inom ramen för området med frihet, säkerhet och rättvisa delta i den politiska övervakningen av Europol och genom att delta i det interparlamentariska samarbetet mellan de nationella parlamenten och med Europaparlamentet.

De nationella parlamenten ska delta i den politiska övervakningen av Europol i enlighet med artikel 88 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Där anges att närmare bestämmelser för den kontroll av Europols verksamhet som Europaparlamentet utför under medverkan av de nationella parlamenten ska fastställas i de förordningar som reglerar Europols struktur, arbetssätt, verksamhetsområde och uppgifter.

På grundval av artikel 88 i EUF-fördraget antogs Europolförordningen, som ersatte rådsbeslutet om Europol från 2009. I artikel 51 i Europolförordningen anges att en specialinriktad gemensam parlamentarisk kontrollgrupp ska inrättas av de nationella parlamenten och Europaparlamentet. Den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen ska utöva politisk övervakning av hur Europol i sin verksamhet fullgör sitt uppdrag, inbegripet vad avser konsekvenserna av denna verksamhet för människors grundläggande fri- och rättigheter.

Den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europol (Joint Parliamentary Scrutiny Group on Europol, JPSG) etablerades genom ett beslut vid EU-talmanskonferensens möte i april 2017. JPSG förväntades enas om sina arbetsformer mer i detalj och anta en arbetsordning vid sitt konstituerande möte. EU-talmanskonferensen rekommenderade även en översyn av arbetsordningen två år efter gruppens första möte. JPSG höll sitt konstituerande möte i oktober 2017 men lyckades enas om en arbetsordning först mötet därefter, i mars 2018. En större översyn av arbetsordningen genomfördes i september 2019. I oktober 2021 antog kontrollgruppen ytterligare ändringar i arbetsordningen.

2.2 Kontrollgruppens uppgifter

Europolförordningen ger en allmän beskrivning av kontrollgruppens (JPSG) uppgifter. Bestämmelserna utvidgades något genom den reviderade förordning som trädde i kraft den 28 juni 2022. Revideringen innebär bl.a. en utökad rapporteringsskyldighet för Europol gentemot kontrollgruppen och att gruppen ska inrätta ett rådgivande forum för grundläggande rättigheter.

Kontrollgruppen ska utöva politisk övervakning av hur Europol i sin verksamhet fullgör sitt uppdrag, inbegripet vad avser konsekvenserna av denna verksamhet för fysiska personers grundläggande fri- och rättigheter. Genom förordningen ges kontrollgruppen befogenhet att begära att ledande befattningshavare för Europol ska inställa sig för att diskutera allmänna frågor som rör Europols verksamhet, inklusive budgetaspekter på denna verksamhet, Europols organisationsstruktur och ett eventuellt inrättande av nya enheter och specialiserade centrum, med beaktande av skyldigheterna avseende diskretion och konfidentialitet. Europeiska datatillsynsmannen ska på begäran och minst en gång per år inställa sig för att diskutera allmänna frågor som rör skyddet av fysiska personers grundläggande fri- och rättigheter och i synnerhet skyddet av personuppgifter. Kontrollgruppen får även bjuda in andra berörda personer till sina möten om det är lämpligt.

Vidare ska kontrollgruppen rådfrågas om Europols fleråriga programplanering. Om Europols styrelse beslutar att inte beakta någon av de frågor som tas upp av kontrollgruppen under samrådet ska Europol lämna en utförlig motivering. Europol har en reglerad informationskyldighet gentemot JPSG och ska med beaktande av skyldigheterna avseende diskretion och konfidentialitet överlämna ett antal angivna handlingar och handlingstyper till denna kontrollgrupp. Det handlar t.ex. om hotbilsbedömningar, de dokument som innehåller Europols fleråriga programplanering och dess årliga arbetsprogram, den konsoliderade årliga verksamhetsrapporten om Europols verksamhet liksom årlig information om hur personuppgifter utbyts med privata parter och överförs till tredjeländer och internationella organisationer samt på andra sätt behandlats av Europol som stöd i en pågående specifik brottsutredning. Kontrollgruppen har också rätt att begära andra relevanta handlingar som krävs för fullgörande av dess uppgifter när det gäller den politiska övervakningen av Europols verksamhet.

Förordningen anger även att två företrädare för kontrollgruppen ska bjudas in att delta i två ordinarie Europolstyrelsemöten per år som observatörer utan rösträtt för att diskutera frågor av politiskt intresse såsom den konsoliderade årliga verksamhetsrapporten, Europols samlade programdokument och den årliga budgeten, skriftliga frågor och svar från kontrollgruppen samt frågor som rör yttre förbindelser. Även andra frågor av politiskt intresse kan diskuteras om styrelsen beslutar det tillsammans med företrädarna för JPSG.

Kontrollgruppen får sammanställa sammanfattande slutsatser om den politiska övervakningen av Europols verksamhet, inbegripet icke-bindande specifika rekommendationer till Europol, och överlämna dessa slutsatser till Europaparlamentet och de nationella parlamenten. Europaparlamentet ska skicka slutsatserna för kännedom till rådet, kommissionen och Europol.

Slutligen anger förordningen, i sin reviderade lydelse, att kontrollgruppen ska inrätta ett rådgivande forum som på begäran ska bistå gruppen med oberoende rådgivning i frågor som rör grundläggande rättigheter. Kontrollgruppen och Europols verkställande direktör får samråda med det rådgivande forumet i alla frågor som rör grundläggande rättigheter. JPSG ska besluta om

det rådgivande forumets sammansättning, dess arbetsmetoder och hur information ska översändas till forumet. Kontrollgruppens arbete med att inrätta forumet pågår fortfarande.

2.2.1 Kontrollgruppens arbetsordning

I den arbetsordning som kontrollgruppen antagit regleras gruppens interna organisation och arbete mer i detalj. Flera av bestämmelserna härrör från EU-talmanskonferensens beslut i april 2017 om att etablera JPSG. Vissa av bestämmelserna grundar sig på den reviderade arbetsordning som kontrollgruppen antog den 26 oktober 2021¹.

I arbetsordningen finns bestämmelser om JPSG:s sammansättning och möten:

- Varje nationellt parlament ska representeras av upp till fyra ledamöter, där varje kammare i tvåkammerparlament har rätt att skicka upp till två ledamöter till JPSG. Europaparlamentet ska vara representerat av upp till 16 ledamöter.
- JPSG har även möjlighet att bjuda in observatörer till sina möten.
- JPSG ska ledas gemensamt av parlamentet i den medlemsstat som innehar rådsordförandeskapet och Europaparlamentet, vilket företräds av ordföranden för det ansvariga utskottet. Konstellationen benämns medordföranden.
- JPSG:s sekretariat ska tillhandahållas av ordförandetrojkan (delegationsordförandena från det innevarande, föregående och kommande ordförandeparlamentet samt Europaparlamentet) och ha till uppgift att bistå medordförandena och trojkan. Sekretariatet ska även förbereda och skicka ut dokument inför JPSG:s möten.
- JPSG ska träffas två gånger per år: på våren i parlamentet i rådsordförandelandet och på hösten i Europaparlamentet i Bryssel. Beslut kan även fattas om att hålla extra möten.
- JPSG har också möjlighet att inrätta undergrupper som är nödvändiga för att JPSG ska kunna fullgöra sina uppgifter. Undergruppernas mandat, roll, mål och arbetsmetoder ska fastställas från fall till fall. Alla ledamöter i JPSG ska ha rätt att delta i sådana undergrupper.
- JPSG:s möten ska i regel vara offentliga. Gruppen ska i princip anta sina beslut med konsensus.

Arbetsordningen innehåller också en möjlighet för kontrollgruppens ledamöter att ställa muntliga och skriftliga frågor till Europol. Skriftliga frågor får även ställas vid sidan av möten och oberoende av frågorna på dagordningen och ska besvaras inom lämplig tid.² Frågorna ska spegla kontrollgruppens

¹ Bestämmelserna om JPSG:s representanter med rätt att delta vid Europol's styrelsemöten och om hur arbetsordningen ändras.

² Den praxis som har utarbetats anger en tidsfrist på sex veckor för Europol att besvara skriftliga frågor.

mandat enligt Europolförordningen och förmedlas till Europol först efter att medordförandena har kontrollerat deras tillåtlighet.

Vidare innehåller arbetsordningen mer detaljerade bestämmelser för hur kontrollgruppens delegationer kan begära relevanta handlingar från Europol och för hur gruppen bereder de sammanfattande slutsatser som Europolförordningen nämner.

Arbetsordningen anger även att två ledamöter från kontrollgruppen ska fungera som representanter med rätt att delta, i enlighet med Europolförordningen, vid Europols styrelses möten för den tidsperiod kontrollgruppen bestämmer. Representanterna ska delta vid styrelsemötena som observatörer utan rösträtt. En av ledamöterna ska komma från Europaparlamentet och en ledamot från JPSG-delegationen i rådsordförandelandet. Endast en av representanterna har rätt att ta till orda för kontrollgruppens räkning vid styrelsemötet. Inför varje möte de blir inbjudna till enas de två representanterna om vem som ska föra gruppens talan. Representanterna ska återrapporera skriftligt till kontrollgruppen efter varje styrelsemöte.

Slutligen innehåller arbetsordningen en möjlighet för JPSG-delegationerna att föreslå att arbetsordningen ses över. Sådana förslag inklusive motivering ska skickas skriftligen till kontrollgruppens medordförande och trojka samt spridas till samtliga delegationer, minst fyra månader före ett JPSG-möte. Trojkan avgör om ett förslag att se över arbetsordningen ska föras upp på dagordningen för det första eller andra JPSG-mötet efter att förslaget har överlämnats. Varje ändring av arbetsordningen ska underställas beslut av JPSG med konsensus.

I samband med JPSG-mötet i oktober 2022 förankrades en process för att se över arbetsordningen i syfte att inrätta det rådgivande forum för grundläggande rättigheter som följer av den reviderade Europolförordningen. Det arbetet kommer att ta fart först under våren 2023.

3 Huvuddragen i JPSG:s verksamhet 2022

Under 2022 hölls två möten i kontrollgruppen, med ett digitalt möte i februari och ett fysiskt möte i Bryssel i oktober. JPSG-mötena har ägnats åt sedvanliga rapporter från Europol's ledning om byråns verksamhet under de senaste sex månaderna. I vanlig ordning har också Europeiska datatillsynsmannen rapporterat om sin tillsyn av Europol's behandling av personuppgifter. Ett särskilt fokus för datatillsynsmannens rapporter under året har varit dess synpunkter när det gäller Europol's hantering av stora och komplexa datamängder, bl.a. i ljuset av den reviderade Europolförordningen. Kopplat till det har balansen mellan skyddet av grundläggande rättigheter, särskilt personuppgifter, och säkerhet diskuterats.

Även andra aspekter av den reviderade förordningen, som trädde i kraft den 28 juni 2022, har diskuterats vid mötena. Revideringen innebär ett antal nya och ändrade bestämmelser för Europol men även för JPSG, inte minst i form av det rådgivande forum för grundläggande rättigheter som kontrollgruppen ska inrätta. I samband med JPSG-mötet i oktober förankrades en process för att se över arbetsordningen för att kunna inrätta detta forum. Den arbetsgrupp som föreslås inrättas för detta väntas inleda sitt arbete under våren 2023.

JPSG-mötet våren 2022 ägde rum kort efter Rysslands invasion av Ukraina, och krigets påverkan på säkerheten och den organiserade brottsligheten i EU har på olika sätt berörts vid de båda JPSG-mötena. Vid mötet i oktober hölls dessutom en tematisk debatt om hur kriget i Ukraina påverkar säkerheten i EU. De aspekter som framför allt belysts i diskussionerna är människohandel, migrantsmuggling och utredningar om krigsbrott men även farhågor om att det kan få konsekvenser i framtiden när det gäller införsel och smuggling av vapen.

Andra frågor som diskuterats vid JPSG-mötena under 2022 är Europol's bidrag i kampen mot migrantsmugglare samt risker och möjligheter med artificiell intelligens i Europol's arbete.

4 Delegationens verksamhet 2022

Under 2022 sammanträdde delegationen vid totalt åtta tillfällen; i januari, februari, april, juni, augusti, oktober, november och december. Fem av sammanträdena genomfördes fysiskt. Sammanträdena har bl.a. behandlat delegationens redogörelse för 2021 samt kontrollgruppens verksamhet och delegationens förberedelser inför JPSG-mötena. En återkommande fråga vid sammanträdena har också varit förberedelserna inför ansvaret som medordförande för JPSG under det första halvåret 2023 med anledning av det svenska EU-ordförandeskapet. I egenskap av ordförandeparlament står riksdagen värd för JPSG-mötet våren 2023. Ordföranden för riksdagens JPSG-delegation kommer att vara medordförande för JPSG under hela ordförandeskapsperioden, vilket också innefattar att leda JPSG-mötet tillsammans med medordföranden från Europaparlamentet. Delegationens ordförande ingår även i JPSG:s ordförandetrojka under perioden den 1 juli 2022–31 december 2023. Mer information om dessa förberedelser finns i avsnitt 5.

Den 31 mars 2022 arrangerade delegationen i kunskapsspridande syfte ett seminarium i riksdagen med titeln ”Gränsöverskridande arbetssätt mot människohandel”. Vid seminariet redogjorde medarbetare från polisens nationella operativa avdelning och det svenska sambandskontoret vid Europol i Haag för två ärenden: ett om arbetslivskriminalitet och ett om människohandel för sexuella ändamål. Seminariet riktade sig till riksdagsledamöter och intresserade tjänstemän i Riksdagsförvaltningen. Vid seminariet deltog totalt 13 ledamöter liksom ett antal tjänstemän från Riksdagsförvaltningen.

Under senhösten 2022 diskuterade delegationen även övergripande det rådgivande forum för grundläggande rättigheter som JPSG ska inrätta med anledning av den reviderade Europolförordningen. I december skickade delegationens ordförande ett brev till kontrollgruppens medordförande med allmänna utgångspunkter gällande forumet och den kommande processen för att enas om ändringarna i JPSG:s arbetsordning. Mer information om det finns i avsnitt 4.3.

Delegationens ledamöter har deltagit vid de två JPSG-möten som hållits under året. I avsnitt 4.1–4.2 ges en mer ingående redogörelse för mötena liksom för delegationens ställningstaganden vid och med anledning av dessa möten. I maj 2022 skickade delegationen också skriftliga frågor till Europol, frikopplat från ett JPSG-möte. Frågorna rörde Europols bidrag i arbetet som svar på kriget i Ukraina.

Delegationens ledamöter i justitieutskottet har muntligen återrapporterat till utskottet efter JPSG-mötena. Vidare har delegationens presidium deltagit vid de två delegationspresidiemöten som talmannen bjudit in till under året och även lämnat synpunkter på utkast till former för dessa möten.

Den 11 oktober 2022 valde kammaren fyra ledamöter och fyra suppleanter till delegationen för valperioden 2022–2026. Samma dag höll delegationen ett konstituerande sammanträde för att välja ordförande och vice ordförande.

4.1 Kontrollgruppens tionde möte den 28 februari 2022

Den 28 februari 2022 hölls det tionde mötet i den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europol. Mötet anordnades som ett videomöte med anledning av coronapandemin. Mötet leddes av medordförandena Yaël Braun-Pivet och François-Noël Buffet, ordförande för JPSG-delegationerna i det franska parlamentets två kammare, samt Juan Fernando López Aguilar, ordförande för Europaparlamentets utskott för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor. Vid videomötet deltog drygt 70 ledamöter från de nationella parlamenten och Europaparlamentet. Från riksdagens JPSG-delegation deltog ordförande Petter Löberg (S), vice ordförande Mikael Damsgaard (M) och ledamoten Louise Meijer (M).

JPSG-mötet innehöll i vanlig ordning en session om Europols verksamhet, med inledande presentationer från Europols verkställande direktör och Europolstyrelsens ordförande. De informerades även om status i förhandlingarna om de föreslagna ändringarna av Europolförordningen. Under samma session rapporterade Europeiska datatillsynsmannen (European Data Protection Supervisor, EDPS) om sin tillsyn av Europols behandling av personuppgifter inklusive EDPS syn på förslaget till ändring av förordningen. Vid mötet hölls också två tematiska debatter: om Europols bidrag i kampen mot migrantsmugglare respektive om risker och möjligheter med artificiell intelligens (AI) i Europols arbete. Mötet ägde rum kort efter den ryska invasionen av Ukraina och frågan kom att beröras av såväl inbjudna talare som JPSG-delegationernas ledamöter. Kommissionären för inrikes frågor, Ylva Johansson, skulle ha deltagit vid mötet men fick med kort varsel ställa in sin medverkan då hon besökte EU-länderna vid Ukrainas gräns. Nedan redogörs mer i detalj för de sessioner som rör kontrollen av Europols verksamhet, inklusive byråns behandling av personuppgifter, och JPSG:s egen verksamhet.

Europols verkställande direktör inledde sin presentation med att redogöra för hur Europol agerar med anledning av situationen i Ukraina. Europol har ett operativt avtal med Ukraina sedan 2017, och byrån har kontakt med ukrainska tjänstemän och står redo att erbjuda stöd åt landet. Europol bidrar också med att tillhandahålla en lägesbild rörande hotbilden för cyberbrott och andra brott med anledning av kriget, tillsammans med andra aktörer i EU. Direktören redogjorde också för den senaste utvecklingen inom Europol där de förändringar som ägt rum över tid kan ge anledning att fundera på om Europols långsiktiga strategi (Europol Strategy 2020+) behöver uppdateras. Coronapandemin fortsätter att påverka den operativa verksamheten men tillslag har gjorts bl.a. mot narkotikahandel, och den verkställande direktören framhöll även insatserna gällande Sky ECC och Encrochat som har bidragit till nya insikter.

Bekämpandet av sexuella övergrepp mot barn online är även prioriterat för Europol. När det gäller utmaningen med stora datamängder framförde den verkställande direktören att Europol har vidtagit flera åtgärder med anledning av Europeiska datatillsynsmannens beslut om att Europol bryter mot regelverket om hantering av stora datamängder. EDPS har välkomnat åtgärderna men har också krävt att Europol raderar uppgifter man inte har rätt att behandla. Mot denna bakgrund välkomnar Europol bestämmelserna i den reviderade Europolförordningen, men byrån genomför också datatillsynsmannens beslut. Direktören tackade för arbetet med att nå en överenskommelse om den reviderade förordningen och anförde att den kommer att stärka såväl JPSG som Europol.

Fokus för EDPS presentation var den reviderade Europolförordningen och hur den påverkar byråns behandling av personuppgifter och EDPS tillsyn. EDPS menade att den reviderade förordningen innebär förbättringar, men också att den kommer att begränsa EDPS roll och göra det svårare för myndigheten att rapportera till JPSG, vilket försvagar kontrollgruppens möjligheter att fatta välinformerade beslut på området. De nya reglerna innebär en stor förändring för Europols verksamhet. EDPS berörde i sammanhanget sitt beslut från januari 2022 om att Europol måste radera uppgifter om individer där det saknas en bekräftad koppling till kriminell verksamhet. EDPS avser att nära bevaka Europols genomförande av beslutet. När den reviderade förordningen träder i kraft kommer Europol kunna behandla nästan vilken information som helst, och troligtvis hur länge som helst, enligt datatillsynsmannen. EDPS underströk att myndigheten har förtroende för den goda viljan och den goda organisationen i Europol men noterade att detta ändå innebär ett nytt kapitel i verksamheten. Slutligen berörde EDPS också användningen av AI och specifikt det verktyg för maskininlärning som Europol börjat med för att hantera stora datamängder. EDPS gav 2021 vägledning om den typen av verktyg. Europol har infört ett system för riskbedömning när det gäller hanteringen av personuppgifter, vilket EDPS välkomnar. EDPS kommer dock att fortsätta sin tillsyn av Europols användning av AI.

Europolstyrelsens ordförande framhävde i sin presentation att Europols handlingsmöjligheter ökar också tack vare annan lagstiftning utöver den reviderade förordningen, som t.ex. den nya kodexen för polissamarbete och nya regler mot penningtvätt. Han framförde även att styrelsen är nöjd med de åtgärder Europol vidtagit för att åtgärda problemen med hanteringen av stora datamängder. Avslutningsvis välkomnade ordföranden samarbetet mellan styrelsen och JPSG då det stärker såväl byrån som kontrollgruppen. Styrelsen ser fram emot att framöver välkomna två representanter från kontrollgruppen vid styrelsemötena.

I den efterföljande diskussionen om Europols verksamhet uttryckte några ledamöter oro eller kritik gällande Europols behandling av personuppgifter. Ledamöterna ställde också frågor om det ombud för grundläggande rättigheter som Europol ska utse till följd av den reviderade Europolförordningen. Flera

inlägg rörde också kriget i Ukraina och hur Europol kan bidra i det arbetet, bl.a. i fråga om sanktioner och cyberhot.

Vid mötet informerade medordförandena också om trojkans diskussion om Europols svar på de skriftliga frågor delegationerna skickar till byrån. Mot bakgrund av det uppmanade medordförandena Europol att besvara frågorna utförligt och i tid. Europols verkställande direktör svarade att man kommer att följa uppmaningen.

Riksdagens JPSG-delegation ställde inga muntliga frågor vid mötet utan hade i stället skickat skriftliga frågor till Europol inför mötet. Frågorna rörde Europols arbete för att bekämpa sexuella övergrepp mot barn online och vad Europol avser att göra för att följa EDPS beslut om att byrån ska radera uppgifter om individer där det saknas en bekräftad koppling till kriminell verksamhet. Ett skriftligt svar på frågorna inkom från Europol samma dag som mötet hölls och berördes inte av Europols verkställande direktör vid mötet. Hanteringen av stora datamängder och dialogen mellan Europol och EDPS togs dock upp av Europol och EDPS under mötet. Se delegationens frågor och Europols svar i bilaga 2.

4.1.1 Förberedande trojkamöte

Inför JPSG-mötet hölls som brukligt ett förberedande möte i ordförandetrojkan³, även det digitalt. Vid det mötet var ordföranden för riksdagens JPSG-delegation Petter Löberg (S) inbjuden för att presentera sig, som ett led i förberedelserna för att riksdagen skulle gå med i JPSG:s trojka den 1 juli 2022 inför JPSG-medordförandeskapet våren 2023. Ordföranden informerade trojkan om att riksdagen skulle utse en ny delegation efter valet och att det skulle bli den delegationen som ansvarar för förberedelserna av JPSG-mötet i Stockholm. Han betonade dock att förberedelserna redan startat, att den dåvarande delegationen skulle göra sitt bästa för att förbereda den kommande delegationen inför uppgiften och att han såg fram emot att gå med i trojkan den 1 juli.

4.2 Kontrollgruppens elfte möte den 24–25 oktober 2022

Den 24–25 oktober 2022 hölls det elfte mötet i den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europol. Mötet hölls i Europaparlamentets lokaler i Bryssel och var det första fysiska JPSG-mötet sedan hösten 2019. Det leddes av medordförandena Juan Fernando López Aguilar, ordförande för Europaparlamentets utskott för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor, samt Martin Červíček och Jaroslav Bžoch, ordförande för JPSG-

³ Våren 2022: ordförandena för JPSG-delegationerna från Slovenien, Frankrike, Tjeckien och Europaparlamentet.

delegationerna i det tjeckiska parlamentets två kammare. Vid mötet deltog ca 50 ledamöter från de nationella parlamenten och Europaparlamentet.

JPSG-mötet hölls kort efter att riksdagen valt en ny delegation och från delegationen deltog ordförande Adam Marttinen (SD), vice ordförande Petter Löberg (S), ledamoten Mikael Damsgaard (M) och suppleanten Mattias Vepsä (S).

Vid mötet uppdaterade bl.a. Europols verkställande direktör delegationerna om Europols verksamhet sedan det förra JPSG-mötet. Presentationer gavs också av ordföranden för Europols styrelse och Europeiska datatillsynsmanen. Kommissionären för inrikes frågor, Ylva Johansson, höll ett anförande via videolänk, med fokus på arbetet kopplat till kriget i Ukraina och Europols nya mandat. Mötet innehöll också en tematisk debatt om vilken påverkan kriget i Ukraina har på säkerheten inom EU. Slutligen omfattade mötet även två sessioner med fokus på kontrollgruppens egen verksamhet; dels en session särskilt vigd åt uppföljning av JPSG-ledamöternas skriftliga och muntliga frågor till Europol, dels en session om genomförandet av den reviderade Europolförordningen i frågor som rör JPSG. Nedan redogörs mer i detalj för de sessioner som rör kontrollen av Europols verksamhet, inklusive byråns behandling av personuppgifter, och JPSG:s egen verksamhet.

Europols verkställande direktör redogjorde under sin presentation övergripande för Europols verksamhet sedan mars 2022 och utkastet till Europols fleråriga programplanering 2023–2025. Europols verksamhet har dels präglats av kriget i Ukraina och Europols arbete i samband med det, dels av den reviderade Europolförordningen som trädde i kraft den 28 juni 2022. Kriget har lett till ett skifte i Europols operativa fokus. Byrån har löpande kontakt med ukrainska företrädare på olika nivåer och Europol kommer även att stötta med personal på plats i landet i den mån säkerhetssituationen tillåter det. Kriget ger efterverkningar på den organiserade brottsligheten i EU, och vapensmuggling är fortfarande det största hotet. Man behöver också fundera på hur brottsbekämpande myndigheter kan hantera hybridhot bättre.

Vad avser den reviderade Europolförordningen är Europols prioritet nu att säkerställa ett snabbt och smidigt genomförande, t.ex. när det gäller Europols personuppgiftsbehandling. Vidare pågår rekryteringen av det ombud för grundläggande rättigheter som Europol ska utse enligt den reviderade förordningen.

I övrigt informerade den verkställande direktören om att Europols långsiktiga strategi behöver uppdateras i ljuset av bl.a. den reviderade förordningen och nya säkerhetshot. Förhoppningen var att en reviderad strategi kan vara klar första halvan av 2023. I fråga om Europols externa strategi var huvudfokus grannområdet. När det gäller den operativa verksamheten fortsätter Europols operativa stöd till medlemsländerna att öka. Detsamma gäller enligt den verkställande direktören informationsutbytet, och ”förstalinjensvar” har förbättrats avsevärt. Direktören berörde även de hot man ser i form av organiserad brottslighet. Där är en av de största farhågorna den unika ökning av våld man ser kopplat till den organiserade brottsligheten, och våldet både förekommer

oftare och blir grövre. Drogrelaterade konflikter har under de senaste åren lett till skjutningar, bombningar, kidnappningar och hot. Kokain- och cannabismarknaderna har lockat till sig nya brottsnätverk, vilket lett till revirstrider och våld. Direktören efterlyste större fokus på droghandeln. Europol fortsätter med utredningar som möjliggjorts av insatserna gällande de krypterade kommunikationstjänsterna Sky ECC och Encrochat.

Den verkställande direktören besvarade därefter löpande frågor från JPSG-ledamöterna. Flera frågor rörde risken för smuggling av vapen från Ukraina till EU och hur detta kan bekämpas. Frågor ställdes också om Europols behandling av personuppgifter, särskilt när det gäller individer som inte har någon fastställd koppling till kriminell aktivitet, samt om Europols informationsutbyte inom ramen för plattformar och projekt såsom Perci och Pedra. Även arbetet mot sexuella övergrepp mot barn online, narkotikasmuggling och penningtvätt togs upp.

I den efterföljande sessionen rapporterade Europolstyrelsens ordförande och EDPS om sina respektive verksamheter sedan det senaste JPSG-mötet. De berörde även den dialog som förs mellan Europol och EDPS om byråns behandling av personuppgifter. Europolstyrelsens ordförande redogjorde bl.a. för styrelsens arbete med att anta genomförandebestämmelser för den reviderade Europolförordningen. Europols möjlighet att behandla och analysera stora och komplexa datamängder är avgörande för att Europol ska kunna fortsätta ge stöd till medlemsländerna. Brott blir alltmer digitala och medlemsländerna och externa parter samlar in stora mängder data som Europol får tillgång till för operativa ändamål. Den reviderade förordningen trädde i kraft efter intensiv debatt mellan Europol och EDPS. Mycket tid har lagts på detta i styrelsen, på möten och genom skriftlig korrespondens med EPDS, för att hitta en bra avvägning mellan dataskydd och operativa behov.

EDPS berörde i sin presentation också balansen mellan att skapa säkerhet och utreda brott respektive respekten för grundläggande rättigheter, vilket man behöver ha i åtanke när bestämmelserna i den reviderade förordningen ska genomföras. Ändringarna i förordningen har enligt EDPS skiftat denna balans genom att Europols mandat har utökats betydligt, men dessvärre utan att tillsynen stärkts. Som exempel nämnde EDPS att Europol nu kan behandla datamängder för individer utan fastställd koppling till kriminell verksamhet på samma sätt som data för individer med en sådan fastställd koppling. Hur man kan förhindra risker kopplat till detta beror nu på hur man utformar genomförandebestämmelserna. Det är därför styrelsens beslut om genomförande av berörda artiklar i förordningen är särskilt viktig och anledningen till att EDPS insisterade på att bli rådfrågad före styrelsens beslut, vilket också är ett tydligt krav enligt förordningen. EDPS är nöjd med de efterföljande mötena med Europol och har nu fått ett nytt förslag till beslut för samråd som kommer att ersätta tidigare beslut. EDPS redogjorde också för sin begäran att EU-domstolen ogiltigförklarar artikel 74a och 74b i den reviderade Europolförordningen då de retroaktivt godkänner aktiviteter och därigenom förhindrar EDPS

att utföra sitt uppdrag. EDPS betonade dock att denna åtgärd inte är riktad mot Europol utan mot förordningen.

I den efterföljande debatten med EDPS och Europolstyrelsens ordförande uppehöll sig flera ledamöter vid frågan om behandlingen av personuppgifter för individer som har en fastställd koppling till kriminell verksamhet respektive för de individer som saknar en sådan fastställd koppling. Frågor ställdes också om skydd av personuppgifter i arbetet med att utveckla AI-verktyg, situationen i EU gällande datalagring och säkerheten i fråga om hur personuppgifter lagras i EU samt utbytet av personuppgifter mellan Europol och Frontex.

Vid mötet hölls två sessioner med fokus på JPSG:s egen verksamhet. Den ena sessionen rörde genomförandet av den ändrade Europolförordningen. Sessionen inleddes med att Europaparlamentets medordförande informerade om att trojkan godkänt en process för att inrätta det forum för grundläggande rättigheter som JPSG ska göra enligt den reviderade Europolförordningen. Processen innebär att kontrollgruppens arbetsordning behöver ändras och delegationerna inbjöds i ett första steg att skicka skriftliga förslag om hur arbetsordningen kan ändras för att inrätta forumet. I diskussionen som följde uttryckte ledamöterna bl.a. förhoppningar om att en diskussion om forumets roll och sammansättning skulle kunna hållas vid nästa möte. Det kom vidare förslag om att lägga till en stående punkt på JPSG:s mötesdagordning där det ombud för grundläggande rättigheter som Europol ska utse och representanter från det rådgivande forumet deltar.

Den andra sessionen med fokus på JPSG ägnades åt en uppföljning av ledamöternas skriftliga och muntliga frågor till Europol. Sessionen inleddes med att en av Europols biträdande direktörer redogjorde för hur byrån ser på kontrollgruppens medverkan de senaste åren han uttryckte då följande:

- JPSG har blivit en strategisk partner för Europol.
- Den reviderade förordningen ger JPSG ytterligare rättigheter att följa upp Europols arbete.
- Europol ser ett växande intresse från kontrollgruppens sida för Europols arbete, inte bara när det gäller att delta vid styrelsemöten utan också i form av ett ökat antal skriftliga frågor.
- Europol är fast besluten att lämna kvalitativa svar i tid. Byrån strävar efter att ge fullständiga svar men ibland måste svaren begränsas med hänsyn till operativa skäl eftersom offentliggörande av information kan riskera den offentliga säkerheten.

Ledamöternas inlägg rörde bl.a. Europols personal, resurser och kompetens. Frågor ställdes också om Europols samarbete med andra organ, utvecklingen av AI-verktyg och hur Europol arbetar för att öka medlemsländernas informationsutbyte. Vissa uppföljande frågor ställdes också i samband med skriftliga frågor från delegationerna, t.ex. om Europols samarbete med Frontex liksom den cyberkonferens Europol deltog vid då inbjudna talare presenterat mjukvara trots att den är olaglig att använda.

Riksdagens JPSG-delegation ställde inga muntliga frågor vid mötet. Delegationen skickade inte heller några skriftliga frågor till Europol eller skriftliga kommentarer till utkastet till Europols fleråriga programplanering inför mötet eftersom den nya delegationen valdes först efter att tidsfristen för detta löpt ut. Däremot skickade delegationen i maj 2022 skriftliga frågor till Europol, frikopplat från ett JPSG-möte, om hur byrån bidrar i arbetet kopplat till kriget i Ukraina. Europol besvarade frågorna i juni. Delegationens frågor och Europols svar återfinns i bilaga 2.

4.2.1 Förberedande trojkamöte

Vid det förberedande mötet i ordförandetrojkan⁴ deltog ordföranden för riksdagens JPSG-delegation, Adam Martinen (SD). Vid mötet redogjorde han övergripande för det kommande JPSG-mötet i riksdagen i Stockholm den 26–27 mars 2023, bl.a. de förslag till ämnen för tematiska debatter som delegationen diskuterat internt där han ser fram emot fortsatta diskussioner med trojkan. På förekommen anledning berörde ordföranden även bakgrunden till valet av mötesdatum och att mötet föreslogs inledas en söndag.

Vid trojkamötet diskuterades även den reviderade Europolförordningen och det rådgivande forum för grundläggande rättigheter som JPSG ska inrätta enligt denna. JPSG:s medordförande hänvisade till att det nu, när den reviderade förordningen trätt i kraft, är upp till JPSG att besluta om forumets sammansättning och dess arbetsmetoder samt hur information ska översändas till forumet. JPSG:s medordförande föreslog en process för det fortsatta arbetet med att inrätta forumet, vilken bygger på tidigare processer för att ändra arbetsordningen. Processen innebär följande:

- JPSG-delegationerna inbjuds att skicka skriftliga förslag på hur JPSG:s arbetsordning kan ändras för att inrätta forumet.
- JPSG-sekretariatet analyserar förslagen.
- Medordförandena inrättar en trojkaarbetsgrupp med uppdrag att utarbeta förslag till nödvändiga ändringar i arbetsordningen, som sedan skickas till hela JPSG för antagande.

Inga synpunkter framfördes på processen och det konstaterades därmed att trojkan ställde sig bakom den föreslagna processen.

4.3 JPSG:s rådgivande forum för grundläggande rättigheter

Den reviderade Europolförordning som trädde i kraft den 28 juni 2022 inför framför allt ett antal nya och ändrade bestämmelser för Europol men innebär också vissa nyheter för JPSG:s del. En av dem är det rådgivande forum för

⁴ Hösten 2022: ordförandena för JPSG-delegationerna från Frankrike, Tjeckien, riksdagen och Europaparlamentet.

grundläggande rättigheter som JPSG ska inrätta enligt förordningens nya artikel 52a:

Artikel 52a

Rådgivande forum

1. Den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen ska inrätta ett rådgivande forum som på begäran ska bistå gruppen med oberoende rådgivning i frågor som rör grundläggande rättigheter.

Den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen och den verkställande direktören får samråda med det rådgivande forumet i alla frågor som rör grundläggande rättigheter.

2. Den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen ska besluta om det rådgivande forumets sammansättning, dess arbetsmetoder och hur information ska översändas till det rådgivande forumet.

I samband med JPSG-mötet i Bryssel i oktober 2022 förankrades en process för att ändra kontrollgruppens arbetsordning i syfte att inrätta forumet. Första steg i processen är att alla JPSG-delegationer ges möjlighet att lämna skriftliga förslag om hur arbetsordningen kan ändras för att inrätta forumet. Förslagen ska sedan analyseras av JPSG-sekretariatet i Bryssel. Därefter fattar JPSG:s medordförande beslut om att inrätta en arbetsgrupp med uppdrag att ta fram ett konsoliderat förslag inklusive nödvändiga ändringar av arbetsordningen för att inrätta forumet. Ändringarna av arbetsordningen behöver sedan antas av hela JPSG med konsensus. Den arbetsgrupp som processen anger väntas leda sitt arbete under våren 2023.

Kort efter JPSG-mötet i Bryssel informerades delegationerna skriftligen om processen inklusive möjligheten att lämna skriftliga förslag om hur arbetsordningen kan ändras för att inrätta forumet. För riksdagsdelegationens räkning skickades ett brev till JPSG:s medordförande den 15 december 2022. I brevet presenteras inget konkret ändringsförslag utan där anges i stället allmänna utgångspunkter för forumet och den kommande processen med att ändra arbetsordningen. Ordföranden betonar i brevet bl.a. vikten av transparens i processen för att ändra arbetsordningen då det är en förutsättning för att hela JPSG ska kunna ställa sig bakom ändringarna. Som inkommande medordförande kommer delegationens ordförande att verka för en transparent och konstruktiv process. Det är viktigt att den kommande arbetsgruppen kan enas om en stabil lösning som hela JPSG kan ställa sig bakom, och att undvika att JPSG återgår till långdragna diskussioner om procedurfrågor som tar tid från kontrollen av Europol. När det gäller forumet i sig är det viktigt att säkerställa att det tillför ett verkligt mervärde. Inspiration bör hämtas från goda exempel från andra liknande forum. Inrättandet av forumet bör inte leda till att kostsamma byråkratiska strukturer skapas, som riskerar att medföra en oproportionerligt stor börda för JPSG, Europol eller de medlemmar som ingår i forumet. Slutligen föreslås i brevet att bestämmelser om forumet läggs i ett protokoll till arbetsordningen och att man bör överväga en utvärdering efter en viss tid eller när det bedöms vara nödvändigt.

Bakgrunden till delegationens beslut att inte skicka ett konkret ändringsförslag var de oklarheter som råder gällande syftet med det rådgivande forumet, oklarheter som till viss del beror på att bestämmelsen i förordningen är resultatet av en kompromiss mellan Europaparlamentet, rådet och kommissionen. Ytterligare en anledning är att delegationen inom kort axlar ansvaret som medordförande för JPSG, vilket också innefattar att vara med och leda arbetet i den arbetsgrupp som i ett senare skede i processen ska ta fram ett kompromissförslag om arbetsordningen. Delegationen bedömer därför att en mer neutral hållning inledningsvis är att föredra. Kraften bör sedan läggas på att ta fram ett bra kompromissförslag i den kommande arbetsgruppen, som har förutsättningar att antas av hela JPSG. Brevet återfinns i bilaga 3.

5 Delegationens förberedelser inför Sveriges EU-ordförandeskap våren 2023

Under det första halvåret 2023 är riksdagen ordförandeparlament i det interparlamentariska samarbetet inom EU med anledning av det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd. För JPSG:s del innebär det att riksdagen (JPSG-delegationens ordförande) är medordförande för kontrollgruppen inklusive planerar och leder JPSG-mötet våren 2023 tillsammans med medordföranden från Europaparlamentet. Mötet hölls den 26–27 mars 2023 i riksdagen i Stockholm och leddes av JPSG-delegationens ordförande och ordföranden för Europaparlamentets utskott för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor. Mer information om slutförberedelserna och JPSG-mötet i riksdagen kommer att finnas i delegationens nästa redogörelse, om verksamheten under 2023.

Medordförandeskapet innebär inte bara ett ansvar för JPSG-mötet utan även att agera medordförande med Europaparlamentet under hela perioden den 1 januari–30 juni 2023. Det handlar t.ex. om att vara en av de två JPSG-representanter som bjuds in till Europols styrelsemöten och att i egenskap av medordförande hantera brev och liknande som rör JPSG. Ordföranden för riksdagens JPSG-delegation ingår även i JPSG:s ordförandetrojka under perioden den 1 juli 2022–31 december 2023.

Även om det är delegationens ordförande som har rollen som medordförande har hela delegationen varit involverade i förberedelserna inför medordförandeskapet och JPSG-mötet i Stockholm. Delegationen inledde förberedelserna under 2021. Såväl den avgående delegationen som den som valdes i oktober 2022 har vid upprepade tillfällen under 2022 diskuterat förberedelserna, med fokus på innehållet för JPSG-mötet. I den avgående delegationens förberedelser har också ingått att säkerställa en smidig överlämning till den kommande delegationen då det är den som kommer att ansvara för medordförandeskapet och mötet i riksdagen. Vid det sista sammanträdet för den avgående delegationen förankrades ett preliminärt upplägg för JPSG-mötet. Den delegation som tillträdde i oktober 2022 inledde sina förberedelser på grundval av det upplägget.

5.1 Utgångspunkter för delegationens förberedelser

Utgångspunkter för delegationens förberedelser har varit JPSG:s arbetsordning och dagordningarna för tidigare JPSG-möten samt delegationens samlade erfarenheter av att delta vid dessa möten. Utöver de sedvanliga dagordningspunkterna om Europols verksamhet och en presentation av Europeiska data-tillsynsmannen samt ett anförande av kommissionären för inrikes frågor finns utrymme att hålla tematiska debatter i aktuella frågor kopplat till JPSG:s och Europols mandat. Sett till tidsramarna för mötet och tidigare erfarenheter har

delegationen haft som ambition att inkludera två tematiska debatter vid mötet. Utgångspunkterna för delegationens diskussioner är att ämnena för dessa debatter bör ligga i linje med regeringens ordförandeskapsprioriteringar på området liksom med kommissionens och Europols prioriteringar när det gäller kampen mot allvarlig organiserad brottslighet. Syftet med alla EU-konferenser riksdagen anordnar våren 2023, inklusive JPSG-mötet, är att utveckla den politiska debatten inom områden som är angelägna ur ett gemensamt europeiskt och parlamentariskt perspektiv. De ämnen som väljs för JPSG-mötet behöver således inte bara vara relevanta och aktuella för riksdagen och Sverige utan även för de ledamöter som deltar från de övriga parlamenten och Europaparlamentet. I val av frågor bör även beaktas att de ska anses vara aktuella våren 2023, även om ämnena för de tematiska debatterna kan behöva definieras tidigare än så. Slutligen bör delegationen i val av ämnen undvika att upprepa ämnen som avhandlats vid JPSG-möten under senare tid. Däremot finns det ingenting som hindrar att ämnena knyter an till frågor som tagits upp vid tidigare möten om syftet är att ta debatten vidare eller belysa andra aspekter av en fråga.

Ytterligare en aspekt i förberedelserna är att utkast till dagordning, ämnen för tematiska debatter och andra frågor som rör mötet behöver överenskommas med Europaparlamentet och att det i vissa fall också behövs samråd med JPSG:s ordförandetrojka. Det innebär att delegationen behöver ha en beredskap för att synpunkter kan inkomma, främst från Europaparlamentet i egenkap av medordförande, på upplägg och val av ämnen. Ytterligare en osäkerhetsfaktor i förberedelserna har varit den reviderade Europolförordning som trädde i kraft i juni 2022 och huruvida ändringarna kommer att påverka upplägg och innehåll för JPSG-mötena framöver, t.ex. med anledning av det rådgivande forum för grundläggande rättigheter som JPSG ska inrätta.

Datumen den 26–27 mars 2023 (dvs. söndag till måndag) för JPSG-mötet ingår i det samlade datumförslag som Riksdagsförvaltningen utarbetade våren 2022 för de konferenser riksdagen anordnar våren 2023. Datumen har valts med hänsyn till Europaparlamentets kalender, framför allt sessionerna, och har även stämts av med Europaparlamentet tidigt i processen. Datumen förankrades politiskt i riksdagen inför och efter riksdagsvalet samt kommunicerades formellt per brev från riksdagens talman till Europaparlamentet och EU-ländernas nationella parlament i november 2022. Valet att förlägga JPSG-mötet en söndag till måndag baseras på att samtliga fysiska JPSG-möten som hållits på vårterminen i parlamentet i rådsordförandelandet förlagts så.

5.2 Den avgående delegationens förberedelser

Delegationens förberedelser under slutet av mandatperioden 2018–2022 handlade bl.a. om att reflektera över delegationens erfarenheter av att delta i kontrollgruppens möten och arbete, att inhämta information från tidigare ordförandeparlaments JPSG-delegationer och att diskutera ett preliminärt upplägg för JPSG-mötet i Stockholm våren 2023 för att säkerställa att den delegation

som skulle utses efter riksdagsvalet 2022 snabbt skulle kunna fortsätta med förberedelserna.

I sin redogörelse till riksdagen om verksamheten 2021⁵ gör delegationen några avslutande reflektioner om verksamheten under den gångna mandatperioden. I det ingår även reflektioner om framgångsfaktorer för ett väl genomfört JPSG-möte, som den menar att den kommande delegationen med fördel kan ha i åtanke när den förbereder och genomför JPSG-mötet i Stockholm våren 2023. Reflektionerna har även fungerat som stöd för den avgående delegationens förberedelser. Delegationen anför i redogörelsen för 2021 att en viktig aspekt är skickliga och välinsatta mötesordförande. Vidare är tydlig, ordnad och transparent kommunikation och information inför och under JPSG-mötena, på såväl politisk nivå som tjänstemannanivå, något som också påverkar bilden av ett mötes kvalitet. Information och underlag behöver även komma delegationerna till del i god tid före mötena för att de ska kunna förbereda sig ordentligt. Väl förberedda ledamöter ökar i sin tur möjligheten till initierade diskussioner och frågor vid JPSG-mötena, vilket bidrar till bättre möten. En viktig aspekt för kvaliteten är även väl förberedda och lyhörda talare som försäkrar sig om att besvara frågor och inlägg från ledamöterna. Att avsätta tillräckligt mycket tid i dagordningen för att talarna ska kunna ge meningsfulla svar på samtliga frågor är avgörande.

Som förberedelse inför den kommande rollen som medordförande för JPSG hade delegationens presidium ett digitalt möte den 21 mars 2022 med ordföranden för den slovenska nationalförsamlingens JPSG-delegation tillika medordförande hösten 2021. Syftet med mötet var att förhöra sig om hans erfarenheter av att vara medordförande samt att få medskick inför rollen som kommande medordförande och mötesvärd våren 2023. Vid mötet framförde den slovenske ordföranden bl.a. att samarbetet med Europaparlamentet överlag fungerat mycket bra och hans medskick var att i dialogen med Europaparlamentet vara tydlig med vilka prioriteringar delegationen har. Han hänvisade i sammanhanget till att riksdagen har en annan situation i och med att vårmötena anordnas i ordförandelandet och inte i Bryssel, vilket gör att riksdagen har större möjlighet att styra över mötet. Den slovenska delegationens ambition var att komma ifrån anföranden som är skrivna i förväg vid sitt JPSG-möte, för att få till stånd en verklig debatt vid mötet. Det var dock svårt då det inte finns mycket tid över efter alla inlägg och presentationer från Europolns ledning m.fl. Vidare anförde den slovenske ordföranden att tvådagarsmöten är att föredra för att ledamöterna ska kunna behålla fokus och att två tematiska debatter är lagom för ett möte, vilket även blivit praxis för JPSG-mötena. Han lyfte även fram den slovenska JPSG-delegationens besök vid Europol några månader före JPSG-mötet, vilket var mycket bra för samarbetet under medordförandeskapet och för att tydliggöra de slovenska prioriteringarna.

Riksdagsdelegationens förberedelser inför JPSG-mötet i mars 2023 konkretiserades i juni 2022 då den diskuterade ett första preliminärt upplägg för

⁵ Redogörelse 2021/22:Europo11.

mötet på basis av ett skriftligt utkast till dagordning från delegationssekretariatet. Då diskuterades även möjliga ämnen för upp till två tematiska debatter vid mötet. Ett av de ämnen som då lyftes fram var människohandel, då det varit ett särskilt fokusområde för delegationen under mandatperioden. Övriga ämnen som nämndes var organiserad brottslighet i bredare bemärkelse och följdverkningar av kriget i Ukraina t.ex. när det gäller inflödet av vapen och narkotika samt arbetet med att identifiera personer ansvariga för krigsbrott och brott mot sanktioner. Vid delegationens sista sammanträde för mandatperioden, i augusti 2022, fortsatte de diskussionerna och delegationen enades om ett preliminärt upplägg för mötet. Upplägget kunde enligt delegationen vara en bra utgångspunkt för den kommande delegationen som sedan kunde behöva sätta sin egen prägel på mötesprogrammet. Det preliminära upplägg som delegationen ställde sig bakom var i korthet följande:

- Delegationen föreslår människohandel som ämne för en av de tematiska debatterna men håller den exakta inriktningen för den andra tematiska debatten öppen tills efter JPSG-mötet i oktober 2022. Syftet med det är att avvakta utvecklingen, i omvärlden och EU, för att bättre kunna ringa in vad som kan vara relevant att ta upp våren 2023, t.ex. kopplat till kriget i Ukraina. Vissa revideringar kan även behöva övervägas i andra delar av upplägget efter mötet i oktober.
- Tillräcklig tid behövs för nätverkande utanför mötesrummet, t.ex. vid midagen och upplägget bör i övrigt stämma överens med det delegationen framfört om mötena genom åren, t.ex. vikten av att ge tillräcklig tid till talare att ge meningsfulla svar på ledamöternas inlägg, i större utsträckning bjuda in experter ”från golvet” osv.

När det gäller övriga förberedelser för mötet skickade delegationens ordförande i juli 2022 ett brev till kommissionär Ylva Johansson med önskemål om att hon skulle medverka vid JPSG-mötet i Stockholm i mars 2023. Ett preliminärt positivt besked inkom från kommissionärens kabinett kort därefter.

5.3 Delegationens förberedelser från oktober 2022

Den 11 oktober 2022 höll den nyvalda delegationen sitt konstituerande sammanträde. Delegationen informerades då om den tidigare delegationens förberedelser och det preliminära upplägg för JPSG-mötet i mars 2023 som förankrats i den avgående delegationen. En av anledningarna var att den nya delegationens ordförande förväntades redogöra för det övergripande mötesupplägget vid trojkamötet i Bryssel den 24 oktober. Av samma anledning höll delegationen en kortare diskussion om möjliga ämnen för de tematiska debatterna vid ett internt förmöte inför deltagandet vid JPSG-mötet i Bryssel. I diskussionen upprepades då de frågor som den föregående delegationen diskuterat (kampen mot människohandel respektive vilken påverkan kriget i Ukraina har på den organiserade brottsligheten i EU, t.ex. när det gäller inflödet och smugglingen av vapen och narkotika) samtidigt som ytterligare ett möjligt

område lyftes fram: sexualbrott mot barn online, i ljuset av ny teknik. Vid trojkanmötet informerade ordföranden sedan bl.a. om att dessa ämnesförslag tagits upp i delegationens interna diskussioner, och han välkomnade en dialog om detta med Europaparlamentet och trojkan.

Delegationens förberedelser inför JPSG-mötet i mars 2023 intensifierades efter JPSG-mötet i Bryssel i oktober. Vid återstående sammanträden under året har delegationen fortsatt diskussionerna om upplägget och dagordningen för mötet, med ambitionen att landa i två förslag till ämnen för de tematiska debatterna. Vid delegationens sammanträde i december enades delegationen om två ämnesförslag:

1. Praktiskt exempel på hur Europol stöder medlemsländernas brottsbekämpande myndigheter i arbetet mot organiserad och allvarlig brottslighet. Vad fungerar, vad kan förbättras och vilka utmaningar finns?
2. Människohandel utifrån ett bredare perspektiv, dvs. inte bara för sexuella ändamål utan även de som utnyttjas som arbetskraft/arbetslivskriminalitet.

Ämnesförslagen skickades kort därefter till Europaparlamentet för synpunkter eftersom delegationen behöver enas med Europaparlamentet om dagordningen för mötet inklusive ämnen för tematiska debatter. Ingen återkoppling på ämnesförslagen hade inkommit från Europaparlamentet vid utgången av 2022.

Under förberedelserna har delegationen, genom delegationssekretariatet, sedan hösten 2022 haft regelbunden kontakt på tjänstemannanivå med Justitiedepartementet och Polismyndigheten. Dessa kontakter har främst syftat till att inhämta information inför delegationens beslut om den mer detaljerade inriktningen på de tematiska debatterna. Delegationssekretariatet har för delegationens räkning också haft regelbundna kontakter med tjänstemän från framför allt Europaparlamentet och Europol för att stämma av upplägget för JPSG-mötet och format för de olika sessionerna.

Under hösten 2022 har delegationen också diskuterat möjligheten att genomföra ett studiebesök vid Europols högkvarter i Haag våren 2023. Syftet med besöket skulle vara att få fördjupad kunskap om Europols organisation och verksamhet, då majoriteten av ledamöterna är nya i delegationen. Ett besök motiveras också av delegationens ansvar som medordförande för JPSG våren 2023, och föreslås därför genomföras före JPSG-mötet i Stockholm. Europol har också på eget initiativ kontaktat delegationen med erbjudande om ett studiebesök i Haag inför JPSG-mötet.

BILAGA I**Riksdagens JPSG-delegation 2022**

Delegationen består av fyra ordinarie ledamöter och fyra suppleanter. Riksdagen valde nya ledamöter och suppleanter till delegationen till den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europol den 11 oktober 2022 (prot. 2022/23:5) för valperioden 2022–2026.

Vid ett konstituerande sammanträde den 11 oktober 2022 valde delegationen Adam Martinen (SD) till ordförande och Petter Löberg (S) till vice ordförande.

Ledamöter och suppleanter valda den 11 oktober 2022*Ordinarie ledamöter*

Adam Martinen (SD), ordförande

Petter Löberg (S), vice ordförande

Mikael Damsgaard (M)

Anna Wallentheim (S)

Suppleanter

Katja Nyberg (SD)

Mattias Vepsä (S)

Louise Meijer (M)

Sanna Backeskog (S)

Ledamöter och suppleanter vid utgången av riksmötet 2021/22*Ordinarie ledamöter*

Petter Löberg (S)

Mikael Damsgaard (M), vice ordförande

Maria Strömkvist (S)

Louise Meijer (M)

Suppleanter

Linda Westerlund Snecker (V)

Johan Forssell (M)

Rasmus Ling (MP)

Ellen Juntti (M)

BILAGA 2

Delegationens skriftliga frågor till Europol och svar från Europol under 2022

Europol Public Information

The Hague, 25 February 2022

Joint Parliamentary Scrutiny Group (JPSG) Secretariat

To the attention of the JPSG Co-Chairs

By email only:

jpsg.libesecretariat@europarl.europa.eu

Europol answer to written question from the delegation of the Swedish Parliament to the Joint Parliamentary Scrutiny Group (JPSG)

Dear Co-Chairs,

In accordance with Article 4.2 of the JPSG Rules of Procedure and Article 51 of the Europol Regulation, Europol would like to respond to the question raised by a **delegation of the Swedish Parliament to the Joint Parliamentary Scrutiny Group**, received by Europol on 9 February 2022 as follows:

Written question by the JPSG delegation of the Swedish Parliament

First thematic set of questions

Europol's SOCTA 2021 points to the fact there has been a continuous increase in activities related to online child sexual abuse over recent years, that online child sexual abuse likely remains highly underreported and that many victims remain unidentified and their abusers undetected. The IOCTA 2021 notes a steep increase in online grooming activities on social media and online gaming platforms, where proliferation of encrypted messaging applications and social media platforms have an impact on the grooming methods and distribution of child sexual abuse material amongst offenders. The report also speaks of a surge in the detection of self-generated material exchanged on social media, also displaying children of a younger age.

1. **What measures should be prioritised in order to tackle these worrying trends in an efficient and targeted way?**
2. **What types of technical solutions would help to increase the level of victim identification?**

Europol's answers to Q1 and 2

Effective legislation to ensure close cooperation between **industry** and **law enforcement** is instrumental for an efficient fight against child sexual exploitation. In addition, it is of pivotal importance for **law enforcement**, including for Europol, to be equipped with a **legal framework** for responding to the crime phenomenon efficiently, while respecting fundamental rights, including data protection.

Investigations on **child sexual abuse** and **exploitation** are challenging, requiring **specialised skills** in police forces and involve the **analysis of large and complex data sets**. **Investment in training and tools** for law enforcement is another important element to **improve efficiency**. The ability to deploy innovative technology in the area of **machine learning** and **Artificial Intelligence (AI)**, to support law enforcement work, would increase the speed and effectiveness in the identification of victims. The **proposed amendments to the Europol Regulation** represent a **major enhancement** at EU level to **support exchanges of relevant information with private parties** to address the **online dissemination of child sexual abuse material**.

File no. 1216164v4A

Page 1 of 5

Eisenhowerlaan 73	P.O. Box 908 50	www.europol.europa.eu
2517 KK The Hague	2509 LW The Hague	Phone: +31(0)70 302 50 00
The Netherlands	The Netherlands	Fax: +31(0)70 302 58 96

Europol Public Information

Finally, **prevention** is key. Ensuring better awareness of parents, children and educators of online risks and encouraging cyber hygiene is the first step to break the rising trend.

- 3. How will the upcoming proposals from the Commission to effectively tackle child sexual abuse, including the establishment of a European centre to prevent and counter child sexual abuse, and on a new European strategy for a better internet for children, impact the activities of Europol? What role will Europol play in relation to the new centre? Will the envisaged new measures solve current problems?**

Europol's answer

The European Commission's final set of proposals are not yet known, therefore Europol is not in the position to comment on the impact of the upcoming legislation on its work. Europol stands ready to support the implementation of EU initiatives to prevent and counter child sexual abuse and to seek synergies with the proposed Centre.

- 4. What are the main lessons learned from Europol's work and initiatives focusing on victim identification and on prevention, such as the Victim Identification Taskforce, Stop Child Abuse - Trace An Object and Say No? Does Europol have the necessary resources to process and analyse the information generated by these initiatives?**

Europol's answer

All the innovative initiatives from Europol mentioned have been yielding positive results, including the identification and safeguard of victims as well as detention of abusers across the world. All these campaigns have subsequently inspired other partners to adapt to and adopt similar actions in different parts of the world.

The **#SayNO campaign** revealed the importance of developing pan-European awareness campaigns involving youth as primary target audience, while applying a holistic approach including parents, carers and teachers. The additional elements tailor-made for each country are critical. The **Victim Identification Taskforce** proved its efficiency in the identification of victims and abusers as well as the pivotal role of international cooperation to counter child-sexual abuse. The initiative **Stop Child Abuse - Trace An Object** is another tool to facilitate victim identification. By 2021, this crowdsourcing initiative has resulted in the identification of at least 23 victims and the prosecution of 5 offenders.

With the view of facing the steady increase in the volume of data to be processed and analysed, Europol is committed to continue improving its support to Member States with processes and technical solutions to ensure efficiency. Should demand continue at the current high-level or increase further, Europol's resources would be under strong pressure. This is particularly relevant for this complex and very demanding crime area.

- 5. How does Europol ensure the right balance between protection and privacy in its work related to the prevention and detection of criminality associated with the sexual exploitation of children?**

Europol's answer

Europol operates **one of the most robust data protection regimes in the law enforcement community**. The processing of personal data relating to minors as well as the processing of personal data relating to sex life are subject to additional data protection safeguards as per Article 30 of the Europol Regulation. This means such processing operations are only data protection compliant if strictly **necessary and proportionate** for preventing or combating crime that falls within Europol's objectives.

Europol Public Information

The fight against child sexual abuse is one of the examples in this regard since it inevitably involves the need to process child sexual abuse material (CSAM). This is subject to appropriate technical and organisational measures in accordance with Article 32 of the Europol Regulation. In particular, **the technical environment hosting CSAM is separated from other parts of Europol's analysis system in order to ensure that access is only granted on a strict need-to-know basis** with the aim to prevent the re-victimisation of concerned children and minors to the extent possible.

Processing operations upon personal data at Europol including those in relation to the fight against child sexual abuse are subject to internal scrutiny by the Data Protection Officer (DPO) in accordance with Article 41 of the Europol Regulation as well as external supervision by the European Data Protection Supervisor in accordance with Article 43 of the Europol Regulation.

Second thematic set of questions

In light of the recent decision from the EDPS on the retention by Europol of datasets lacking Data Subject Categorisation:

6. What measures will Europol adopt in order to comply with the decision?

Europol's answer

In order to answer the question, Europol would like to provide the following **context**:

The **EDPS** decision issued on 3 January 2022 sets out the **maximum period for determining the Data Subject Categorisation (DSC)**, marking an end to the ongoing dialogue with Europol regarding the matter since April 2019.

The **DSC** means to **assign personal data** with a **category** listed in Annex II A¹, of the ER (for the purpose of cross-checking) or with a **category** listed in **Annex II B**² of the ER (for the purpose of analyses of a strategic or thematic nature, **operational analyses** or for the purpose of facilitating the exchange of information) in information and contributions linked to criminal activities that is received by Europol. Member States and operational cooperation partners **share information in lawful judicial investigations with Europol**, in particular for Europol to provide **operational analysis and support** with respect to **large and complex datasets**.

In **April 2019**, **Europol** pro-actively reached out to the EDPS in **full transparency**, with a view to seeking guidance on processing large and complex datasets. Since then, Europol has been in **constant exchange** and **closely cooperated** with the EDPS. Europol underlined the organisation's continuous interest is to contribute to keeping the **EU secure and its citizens safe**, while adhering to the **highest standards of data protection at the same time**³.

In **September 2020**, the EDPS concluded that it is **not possible for Europol** when receiving large and complex datasets to **determine**, from the outset, the **DSC**. In addition, the EDPS also acknowledged that, given the **volume of the information**, the content is often unknown **until the very moment** when Europol's expert staff extract and analyse the data⁴.

The **EDPS decision issued on 3 January 2022 confirms** that Europol **needs time to process large datasets**, and to **determine the categories for the data** (i.e.

¹ Referring to the categories of 'suspect' (includes also a convict) or 'potential future criminal'

² Referring to the categories of 'suspect' (includes also a convict), 'potential future criminal', 'contact' and 'associate', 'victim', 'witness' as well as 'informant' – Personal data can relate to several categories at the same time

³ European Data Protection Supervisor (EDPS) Decision on the own initiative inquiry on Europol's "Big Data Challenge", 18 September 2020, Section 2.1, page 2

⁴ European Data Protection Supervisor (EDPS) Decision on the own initiative inquiry on Europol's "Big Data Challenge", 18 September 2020, Section 4.7, page 8

Europol Public Information

suspects, witnesses etc.). This is due to the volume and the complexity of the information that we analyse on a daily basis. However, the EDPS established that Europol should apply the **shortest time-period for data processing mentioned in the Europol Regulation**, i.e. **6 months**, (as referred to in Article 18(6) of the Europol Regulation, even though foreseen for the different purpose of establishing the relevancy of Europol for Europol's tasks and the processing purpose). Against this background, the **EDPS ordered Europol to erase all datasets received** after the January 2022 decision, for which the data categorisation is **not completed within 6 months**. For data provided to Europol before the decision the **EDPS granted a grace period of 12 months**.

In relation to the **response of Europol** to the **EDPS decision of 3 January 2022**, please be informed as follows:

As set out in the **EDPS decision from September 2020**, Europol already implemented a **dedicated Action Plan as of November 2020**, significantly enhancing data minimisation and the process to assign the DSC, while deleting non-relevant information. For instance, the status of DSC is flagged in SIENA since July 2021, access to non-DSC data is restricted and a **regular review of data is performed**, under the lead of a dedicated **Data Quality Control Coordinator**. The **Action Plan** was provided to the **JPSG in February 2021** and the **progress** has been **reported** to the **EDPS**, the **Europol Management Board (MB)**, and **at each of the previous JPSG meetings**.

As confirmed with the **MB on 21 January 2022**, the **EDPS decision of 3 January 2022 will be implemented by Europol**. The **corresponding work** is being coordinated with all concerned with **Liaison Bureaux at Europol**.

The first dedicated report on the **implementation of the EDPS decision after three months**, from the date of notification to Europol (i.e. 3 April 2022 representing the first due date for the reporting) **will be provided to the EDPS** as provided for in the EDPS decision of 3 January 2022.

7. In what way will the decision impact the work of Europol, its ability to analyse complex and large datasets and its support to Member States, in the short term and longer term?

Europol's answer

The EDPS decision will impact Europol's ability to **analyse complex and large datasets at the request of EU law enforcement** authorities. This concerns data owned by EU Member States and operational partners which are provided to Europol in connection with investigations supported within its mandate. It includes **terrorism, cybercrime, international drugs trafficking and child abuse, amongst others**. Europol's work frequently entails a period longer than six months, as do the police investigations it supports. This is illustrated by some of Europol's **most prominent cases** in recent years, concerning which information is published on Europol's website.

The **main operational impact** identified for implementing the EDPS decision by Europol, in the **short term**, is that **no new investigations** can be supported by the organisation **beyond a period of six months** (i.e. after 3 July 2022) **as far as** Europol's activities require the **continuous processing** of personal data **without DSC**. In line with the **regular data review** which was introduced with the **Europol Action Plan in November 2020**, the **potential erasure** of datasets, in particular for data which were submitted to Europol before the EDPS decision of 3 January 2022, will be **notified in time** to the concerned originators of the information in **Member States** and other **operational cooperation partners**. Datasets without completed DSC for **preserving the chain of evidence**, for instance for the purpose of judicial court trials, can be retained under Article 31 of the Europol Regulation.

Europol Public Information

In the **longer term**, the implementation of the EDPS decision of 3 January 2022, will affect the **EU's crime prevention and disruption priorities**, given that it is **Europol's role to support Member States in particular in demanding criminal investigations**, in particular through **long-term Operational Task Forces (OTFs)**. Member States and operational cooperation partners expect Europol to provide a **criminal information hub platform** and **agile operational support** capabilities, with **operational analysis results** that enrich and represent an asset in cross-border crime fighting cooperation, **for as long that is necessary in an individual case**. Complementary information obtained in the course of long-term investigations can render a data item as being related to a specific DSC, although previously not identified as relevant in the underlying operational analysis.

Accordingly, in light of **Europol's unique positioning in the EU security architecture** for exchanging and analysing criminal intelligence in a borderless Europe beyond bi- and multilateral cooperation, it is assessed that the EDPS decision issued on 3 January 2022 **seriously impairs** the delivery of **objectives and tasks** that the legislator assigned to Europol under the Europol Regulation, putting at risk the **common internal security interests** of the **EU and all EU Member States**.

8. How will Europol ensure that it can continue to provide support to the Member States while still complying with the decision?

Europol's answer

Please refer to the above answer regarding Europol's reduced support capabilities.

From an **operational perspective**, it is Europol's assessment that **six months for establishing data categories in complex and large datasets is not sufficient**.

Europol's support to national authorities in complex investigations is by far longer than 6 months, regardless of the crime area that is concerned (as per the above examples). It is also evident that Europol's support to the investigations in **the EU to help ensure the rule of law stretched over years and would thus not be possible with a timeframe of six months to help analyse investigative data**.

Against this background, we welcome **the provisional agreement on the revised Europol Regulation reached by the legislator on 1 February 2022**, as the **envisaged legislative framework** will provide for a clear framework to set **a maximum time period for determining the DSC which meets the operational needs of Europol to provide effective, agile operational support to Member States' law enforcement authorities**.

I hope that this answer will prove satisfactory. Europol remains available for further clarifications.

Yours sincerely,

Jürgen Ebner

Deputy Executive Director of Governance

Europol Public Information

The Hague, 22 June 2022

Joint Parliamentary Scrutiny Group (JPSG)
Secretariat

To the attention of the JPSG Co-Chairs

By email only:

jpsg.libesecretariat@europarl.europa.eu

Europol answer to written question from the delegation of the Swedish Parliament to the Joint Parliamentary Scrutiny Group (JPSG)

Dear Co-Chairs,

In accordance with Article 4.2 of the JPSG Rules of Procedure and Article 51 of the Europol Regulation, Europol would like to respond to the question raised by JPSG delegation of the Swedish Parliament, received by Europol on 11 May 2022 as follows:

Written questions

Europol's contribution to the work in response to the war in Ukraine

1. *How does Europol contribute to the international and European efforts on documenting and investigating possible war crimes and crimes against humanity committed in Ukraine? Does Europol have sufficient resources and the necessary legal base to contribute in a meaningful way in this respect? What is Europol's role in this regard vis-à-vis e.g. Eurojust?*

Europol's answer

War crimes (as well as genocide and crimes against humanity) are part of Europol's mandate since May 2017. In November 2017, Europol established an Analytical Project (AP) on Core International Crimes (CIC) at the European Counter-Terrorism Centre (ECTC).

The purpose of AP CIC is to support the investigations of competent authorities of Member States and Third Parties regarding war crimes. Europol has the legal, operational and technical framework to offer the required operational support to national and international investigations into war crimes committed in Ukraine: i.e. expertise, coordination capabilities, secured and dedicated operational data storage capacity, as well as capabilities to perform criminal analysis of information collected in the judicial inquiries, identifying links between investigations. Europol is exploring complementarities with Eurojust and any other relevant partners. One of the lines of actions refers to the online monitoring, with the aim at detecting material potentially connected to war crimes. Europol welcomes the establishment of a Joint Investigation Team (JIT) between Eurojust, the Office of the Prosecutor at the International Criminal Court (ICC), Estonia, Latvia, Lithuania, Poland, Slovakia and Ukraine, and stands ready to contribute and work in the context of the JIT. Europol has increased its monitoring activities of extremist right wing groups and individuals in the context of the war in Ukraine in order to collect relevant material and information from open source and online media outlets regarding potential war crimes committed. The content retrieved is further analysed and investigated for identifying any potential leads to corroborate the perpetration of crimes and their attribution.

Europol file no. 1237617v2

Page 1 of 4

Eisenhowerlaan 73	P.O. Box 908 50	www.europol.europa.eu
2517 KK The Hague	2509 LW The Hague	Phone: +31(0)70 302 50 00
The Netherlands	The Netherlands	Fax: +31(0)70 302 58 96

Europol Public Information

AP CIC proposed initiatives to establish a so-called Open Source Intelligence (OSINT) Task Force of experts from different countries coordinated by AP CIC to support specific requests from the International Criminal Court (ICC), Ukraine and other countries with active investigations on war crimes committed in Ukraine. Currently, countries are assessing their involvement in such a project.

2. *What role does Europol play in relation to the EU sanctions in response to the war in Ukraine and to the enforcement of these sanctions? How does Europol contribute to the work of preventing criminal individuals and groups from circumventing and thereby undermining EU sanctions, for instance by hiding profits and assets? What are the main findings and challenges so far in this work, i.a. in the 'Freeze and Seize' Task Force?*

Europol's answer

Europol supports all efforts of the Member States to avoid the violation of sanctions within the remit of the support of the Agency's mandate.

Europol is also part of the "Freeze and Seize" Task Force established by the European Commission to coordinate Member States' enforcement of the recently adopted sanctions against Russia and Belarus. The European Commission, national contact points from each Member State, Eurojust, and Europol as well as other EU agencies and bodies are part of this Taskforce. It will coordinate actions to seize and, where national law allows provides for it, confiscate assets of Russian and Belarussian individuals and companies.

On 11 April 2022, in line with the work of the "Freeze and Seize" Task Force, Europol launched Operation 'Oscar' to support Member States financial investigations targeting criminal assets owned by individuals and legal entities sanctioned in relation to war. So far, 36 countries have joined the operation. Operation Oscar is an umbrella operation that will continue for a period of at least one year and include a number of separate investigations. The operation started with the cross-check by Europol of individuals and companies on EU sanctions lists against operational data, in order to identify potential links to organised crime, produce criminal and financial operational analyses, support the tracing and seizing of criminal assets and establish the beneficial ownership of target companies. 74 suspects out of the more than 1000 designated entities from the EU sanctions list were previously reported to Europol.

Europol is also engaging with other relevant stakeholders, in particular Financial Intelligence Units (FIUs), Asset recovery Offices (AROs), customs authorities, as well as the Europol Financial Intelligence Public Private Partnership (EFIPPP) cooperation.

3. *What is Europol's assessment, so far, in terms of criminal risks and trends related to the war in Ukraine, in the short, medium and long term? What support is Europol giving to the Ukrainian law enforcement authorities?*

Europol's answer

Criminal networks have demonstrated their flexibility and adaptability during the Russian war of aggression against Ukraine. Criminal activity has continued despite the logistical challenges presented by the war for crime areas like firearms smuggling, excise fraud and to a lesser extent, vehicle trafficking.

Depending on the developments in Ukraine, some previously disrupted criminal activities are likely to resume, such as drugs trafficking. Some criminal threats might thus materialise medium- to long-term.

Europol Public Information

Criminal networks acted on emerging opportunities for crime presented by the war. A number of on-going criminal investigations highlight the immediate and short-term impact of crime.

Detection of weapons in possession of individuals leaving Ukraine has been reported. Several investigations have been opened into criminal networks smuggling weapons from the battlefield to the EU.

The misuse of Ukrainian documents, genuine or fraudulent ones, has been increasingly reported in relation to migrant smuggling of non-Ukrainian nationals and drug trafficking.

The trafficking in human beings, particularly for sexual exploitation, targeting Ukrainian refugees, remains a key risk. However, the number of confirmed cases so far has remained limited. It is however likely that more cases will surface, also with regard to labour exploitation and child trafficking, over the duration of the conflict and in its aftermath.

In addition to potential money laundering activities related to Russian individuals subjected to EU sanctions, some large cash seizures have been made from Ukrainian refugees entering the EU.

Clear indications of a geographic displacement of Russian-speaking criminal networks are currently limited, but are closely monitored. The business of Ukrainian migrant smugglers into and within the EU, as known before the war, has, in principle, continued. Ukrainian criminal networks may also become more involved in the trafficking for sexual exploitation of Ukrainian refugees.

The terrorist threat emerging from the Russian war of aggression against Ukraine remains limited. Nonetheless, particularly right-wing groups and supporters have reacted in the online environment with propaganda, calls for mobilisation, travel planning or financing campaigns. Disinformation campaigns aim at targeting the EU, by using social media platforms to address the wider general public. Particular concerns remain in view of potential attacks to EU critical infrastructure.

In terms of support to the Ukrainian police, Europol is actively engaging with Ukrainian law enforcement through the Ukrainian Liaison Officer based at Europol. Europol has an Operational Agreement with Ukraine since 2017, allowing for the two-way exchange of personal data and the Agency is committed to provide Ukraine with effective support related to the requests falling within its mandate in real-time.

4. *The humanitarian crisis and the fact that large numbers of refugees are fleeing from Ukraine to the EU may be exploited by criminal networks, especially targeting women, children and vulnerable persons. What is Europol's assessment of how this will impact the current situation of trafficking in human beings in the EU member states, especially when it comes to sexual and labour exploitation? What are the main findings and challenges so far in this work, i.a. in the Human Trafficking Task Force?*

Europol's answer

Europol continues to closely monitor and assess the situation, offering a wide range of support to Member States.

Overall, Europol aims at supporting in particular EU Member States neighbouring Ukraine to collect and assess information in order to better detect terrorist and criminal threats, such as Trafficking in Human Beings (THB), and to identify those individuals who pose a criminal threat.

Europol Public Information

A key element of Europol's work has been the deployments to Member States and partner countries supporting Member States investigations and assisting local authorities with secondary security checks. Around 20 (Europol staff and Seconded National Experts (SNEs), also referred to as Guest Officers – GOs) are currently deployed in Poland, the Slovak Republic, Hungary, Lithuania, Romania and Moldova.

The aim is to link frontline information with Europol's analysis and facilitate the collection of data on secondary movements to create a complete criminal intelligence picture and ensure the exchange of information at the request of the competent authorities.

In terms of THB, the risk for Ukrainian refugees to exploited remains, including the in the medium and long-term, particularly for women and children. In the first weeks after the start of the war, Europol circulated an Early Warning Notification (EWN) on THB risks in relation to the situation in Ukraine.

Ukrainian nationals were already among the top 10 and top 15 nationalities of victims of THB reported to Europol, in 2020 and 2021 respectively. Concerning suspects – in 2020 and 2021, thus before the Russian war, 30% and 46% of criminal suspects were from Ukraine and frontline countries (RO, PL, HU, SK, LT). So far, 36 potential cases have been received about THB crimes against Ukrainian refugees.

The European Migrant Smuggling Centre (EMSC) at Europol has also supported the establishment of a temporary Task Force, focussed on sharing information on THB related developments. It is currently composed of the Member States directly bordering Ukraine, next to Germany and Austria, as well as Moldova as a third country, with other Member States participating as needed. Europol facilitates real-time operational exchange among the participants and supported a THB Action Day "Hackathon", focused on THB indicators in the virtual environment, to target webpages being used to try and exploit Ukrainian women.

This type of action is considered important, as the detection of exploitation is particularly difficult, when compared to other crime areas. During the Action Day, more than 96 officers participated, checking 353 user names/persons and 133 platforms (e.g. dating sites, social media, dark web) with 9 suspected human traffickers and 9 possible victims of THB identified. As a result, 15 new investigations have been initiated. Europol's dedicated Analysis Project (AP) for THB, supported by the EU Internet Referral Unit (IRU) is progressing the regular monitoring of relevant websites, social network platforms and Telegram groups, in order to promptly identify signs of THB activities concerning vulnerable persons fleeing Ukraine into the EU.

I hope that this answer will prove satisfactory. Europol remains available for further clarifications.

Yours sincerely,

Jürgen Ebner
Deputy Executive Director
Governance Directorate

BILAGA 3

Delegationens brev till JPSG:s medordförande om det rådgivande forumet för grundläggande rättigheter

SVERIGES
RIKSDAG

15 December 2022

Dear JPSG Co-Chairs, dear Colleagues,

The revised Europol Regulation that entered into force on 28 June 2022 introduced a number of new and amended provisions with the aim of reinforcing Europol's mandate. It also introduced a number of new elements relating to the JPSG, not least the establishment of a Consultative Forum on Fundamental Rights as outlined in Article 52a of the Regulation. The JPSG now has an important task of finding the appropriate provisions in order to establish this Forum.

During the initial years following its establishment, the JPSG devoted significant time and effort to establishing internal rules of procedure. Since the adoption of the revised JPSG Rules of Procedure in October 2021, the JPSG has been able to focus on its core responsibility of scrutinising Europol's activities. This is something which the Swedish delegation welcomes. For the same reason, we very much appreciate the fact that the process which has been launched to revise the Rules of Procedure will be strictly focused on drafting the necessary amendments in order to establish the Consultative Forum.

Concerning the current process for amending the Rules of Procedure, it is important that it is as transparent as possible, as I believe this to be a prerequisite in order for the JPSG to gain consensus on the adoption of the necessary amendments.

As incoming JPSG Co-Chair, I intend to do my part in ensuring a transparent and constructive process. In my view, it is important to reach consensus on a solid solution in the Troika working group, and to put forward a proposal which has the preconditions for being adopted by the JPSG as a whole. It is important that the JPSG does not return to lengthy discussions on procedural matters during our meetings, which would prevent us from carrying out our core tasks.

The Swedish delegation will not put forward a concrete proposal on how to amend the Rules of Procedure in order to establish the Forum. Instead, as upcoming Presidency Parliament, we will work to facilitate a well-founded and solid agreement on the new Forum within the working group.

As regards the Forum, it is important to ensure that it provides real added value. Inspiration could be taken from good examples from similar forums in other

European settings. Furthermore, the establishment of the Forum should not lead to the creation of costly bureaucratic processes, which risk imposing a disproportionate burden on the JPSG, Europol or members of the Forum. In creating the Forum, our group should adhere to the spirit of Article 52a of the revised Europol Regulation.

When it comes to drafting concrete amendments to the Rules of Procedure, one could consider placing any provisions for a Consultative Forum in a protocol to the Rules of Procedure. Any proposal should reasonably contain a mechanism for evaluating the provisions on the Forum after a certain time, or when deemed necessary. If a revision of the provisions is deemed necessary after the evaluation, the revision process could then benefit from the fact that provisions are placed in a protocol.

I am confident that the JPSG will be able to find the appropriate provisions in order to establish the Forum and I am looking forward to contributing to this work in a constructive way.

Yours sincerely,

Adam Martinen

Head of the Delegation of the Swedish Parliament (the Riksdag) to the JPSG on Europol.